

BØRNS
VILKÅR

VEJLEDNING TIL FÆLLESSKABSDAGEN

**Når vi gerne vil
være som andre**

FÆLLESSKABSSKOLE

INDHOLD

Introduktion	1
Baggrund	2
Formål	3
Organisering og inddragelse af elevrådet	4
Elevernes stemme har værdi – på skolen og i Børns Vilkår	5
Kreative læreprocesser og medbestemmelse	6
Sammen om fællesskabet – et fælles ansvar mellem skole og hjem	7

Børns Vilkår, 2023 © Kopiering og print af dette materiale eller dele deraf er kun tilladt efter reglerne i gældende lov om ophavsret eller inden for rammerne af en aftale med Copydan.

Materialer: Charlotte Helbo Lund, Line Borup Andreassen,
Laura Lunding og Sofie Rasmussen

Film: Mathilde Löwe Kaspersen og Ida Holtet

Lyd: Anne Kathrine Kjær Trier

Korrektur: Aviaja Stjernstrøm

Layout/design: Maria Prien Saxbøl og Lea Zacho Ellehaug

Temaforløbet er udviklet til Børns Vilkårs Fællesskabsskoler.

FÆLLESSKABSSKOLE

INTRODUKTION

Fællesskabsdagen for Børns Vilkårs Fællesskabsskoler er en dag, hvor eleverne sættes i centrum som dem, der i fællesskab skal hjælpe de voksne med at forstå børns perspektiver på en tematik, der har betydning for børn og unges trivsel og fællesskaber.

Dette sker ved, at eleverne får en mission, der går ud på at udvikle produkter, som hjælper de voksne, så de bedre kan hjælpe børn og unge. Fællesskabsdagen er derfor også en dag, hvor alle skolens elever arbejder undersøgende med et emne med henblik på at udvikle viden og kompetencer til at fremme trygge fællesskaber. Fællesskabsdagen 2023 handler om, hvordan vi hele tiden, mere eller mindre bevidst, sammenligner os med andre, og hvilken betydning dette kan have for den enkelte elev og for fællesskabet. Dagen har en tidsramme på ca. tre lektioner i indskoling og seks lektioner på mellemtrin og i udskoling.

Denne vejledning til Fællesskabsdagen 2023 indeholder information om formål og baggrund for temaet, organisering af dagen samt information om, hvordan elevrådet kan arbejde videre med temaet efter Fællesskabsdagen. Vejledningen er en del af det samlede materiale *"Når vi gerne vil være som andre"*, som også består af lærervejledninger, præsentationer og elevmaterialer til de enkelte trin.

Om materialerne

Det samlede materiale til Fællesskabsdagen består af:

- **Vejledning til Fællesskabsdagen "Når vi gerne vil være som andre".**
- **Lydfil, elevark og lærervejledning til 0.-3. klasse.**
- **Film, PowerPoint-præsentation, elevark, processkema og lærervejledning til 4.-6. klasse.**
- **Film, PowerPoint-præsentation, elevark, processkema og lærervejledning til 7.-9. klasse.**

Materialet er udviklet til en fællesskabsdag, hvor hele skolen arbejder med at (gen)skabe trygge fællesskaber. I kan dog også vælge at anvende de enkelte materialer selvstændigt i en klasse eller på en årgang. Hvis I kan afsætte tid til et længere forløb, kan I også bruge materialet over en periode, hvor eleverne får længere tid til at udvikle og realisere deres produkter.

BAGGRUND

Fra BørneTelefonen ved vi, at skolen er et sted, hvor børn og unge sammenligner og spejler sig rigtig meget i hinanden. Selv om vi alle er forskellige, kan det for nogle børn og unge være rigtig svært at skille sig ud; fx hvis man ser anderledes ud, ikke har det samme tøj, som de andre, måske ikke klarer sig så godt i skolen, som sine venner, hvis ens forældre ikke har råd til at købe de samme ting som andres forældre, tage på udlandsrejser etc. Det kan give anledning til usikkerhed og mindreværd og for nogle en oplevelse af at stå uden for fællesskabet.

At sammenligne sig med andre, er noget vi alle sammen gør og altid har gjort. Det er bl.a. gennem sammenligninger, at vi udvikler os som mennesker og bliver klogere på, hvem vi er og gerne vil være. Og det at sammenligne individer og grupper er på mange måder indlejret i vores samfund og de systemer, vi er en del af, fx uddannelsessystemet. Nogle gange er vi meget bevidste om, at vi sammenligner os selv med en bestemt person eller gruppe, og andre gange sker det, uden vi rigtig lægger mærke til det. Den tid, kultur og sociale sammenhæng, vi er del af, er med til at bestemme normerne for, hvad der er rigtigt og forkert, godt og dårligt, og hvad der opfattes som populært, attraktivt eller afvigende. Og disse normer sætter rammerne for, hvordan og i relation til hvilke temaer eller arenaer, vi sammenligner os selv med andre.

Selvom det i mange tilfælde synes uhensigtsmæssigt, er det at sammenligne sig med andre ikke noget, børn og unge bare kan lade være med. Som voksne kan vi have tendens til at undervurdere, hvor meget børn og unge sammenligner sig med hinanden, og hvilken betydning det har for deres trivsel og fællesskaber. Dels fordi mange børn og unge ikke nødvendigvis siger det højt, hvis de oplever usikkerhed eller mindreværd i forhold til klassekammeraterne og dels, fordi meget af den sammenligning og spejling der foregår, sker på de sociale medier, hvor voksne ofte kun er perifert involveret, hvis overhovedet.

Vi ved fra BørneTelefonen, at der er stor forskel på, hvordan børn og unge bliver påvirket af hele tiden at sammenligne sig og blive sammenlignet med andre, både i skolen, fritiden og hjemmet. Og vi ved, at disse forskelle, fx i et klassefællesskab, kan give anledning til utryghed, mobning, polariseringer og eksklusion fra fællesskabet i klassen. Der er derfor behov for at styrke børn og unges fællesskaber i og på tværs af klasserne og tale højt om de udfordringer, som flere oplever. Børnenes og de unges perspektiver på, hvad et trygt og positivt fællesskab er, er afgørende i denne dialog, og det er her, Fællesskabsdagen tager sit afsæt.

FORMÅL

Formålet med Fællesskabsdagen "Når vi gerne vil være som andre" og missionen "hjælp de voksne, så de kan hjælpe jer" er:

At skabe et undervisningsrum, hvor eleverne arbejder med at udvikle produkter, der præsenterer deres perspektiver på den gode voksenhjælp, når sammenligninger har negative konsekvenser for fællesskabet.

Produkterne skal bidrage til, at eleverne får øje på de nuancer, der er i de måder, vi sammenligner os med hinanden på, og i den sammenhæng komme med forslag til, hvordan voksne kan støtte og hjælpe til med at skabe positive rammer, når sammenligninger fylder uhensigtsmæssigt i fællesskabet. Formålet er også at skabe rum for og dialog om både det naturlige og udviklende aspekt af temaet "Når vi gerne vil være som andre" og det negative og normbegrænsende aspekt ved temaet.

Dialoger som skal fremme forståelsen af, hvordan og hvorfor vi sammenligner os med hinanden, og hvad det gør ved os og vores deltagelse i fællesskabet.

ORGANISERING OG INDDRAGELSE AF ELEVRÅDET

Fællesskabsdagen kan organiseres i den enkelte klasse, på tværs af flere klassetrin eller på tværs af en årgang. Afhængig af skolens størrelse og kapacitet kan I indlede Fællesskabsdagen sammen på tværs af alle klasser. Det kan være en god idé, at skolens ledelse holder en kort opstartstale, hvor I fortæller om samarbejdet med Børns Vilkår og det fælles fokus på trykke fællesskaber og elevernes stemme.

På Fællesskabsdagen er elevernes stemme i fokus, og det er derfor oplagt at inddrage elevrådet i forberedelse, organisering og opfølgning på dagen. Elevrådet kan for eksempel indtages i, hvordan elevernes bud på den gode voksenhjælp kan blive bragt i spil i skolens strategier og pædagogiske arbejde som opfølgning på dagen. Det er oplagt at lade elevrådet bidrage til at omsætte elevernes egne bud på den gode voksenhjælp fra arbejdet på Fællesskabsdagen til indsatser og konkrete aktiviteter i skolens antimobbestrategi.

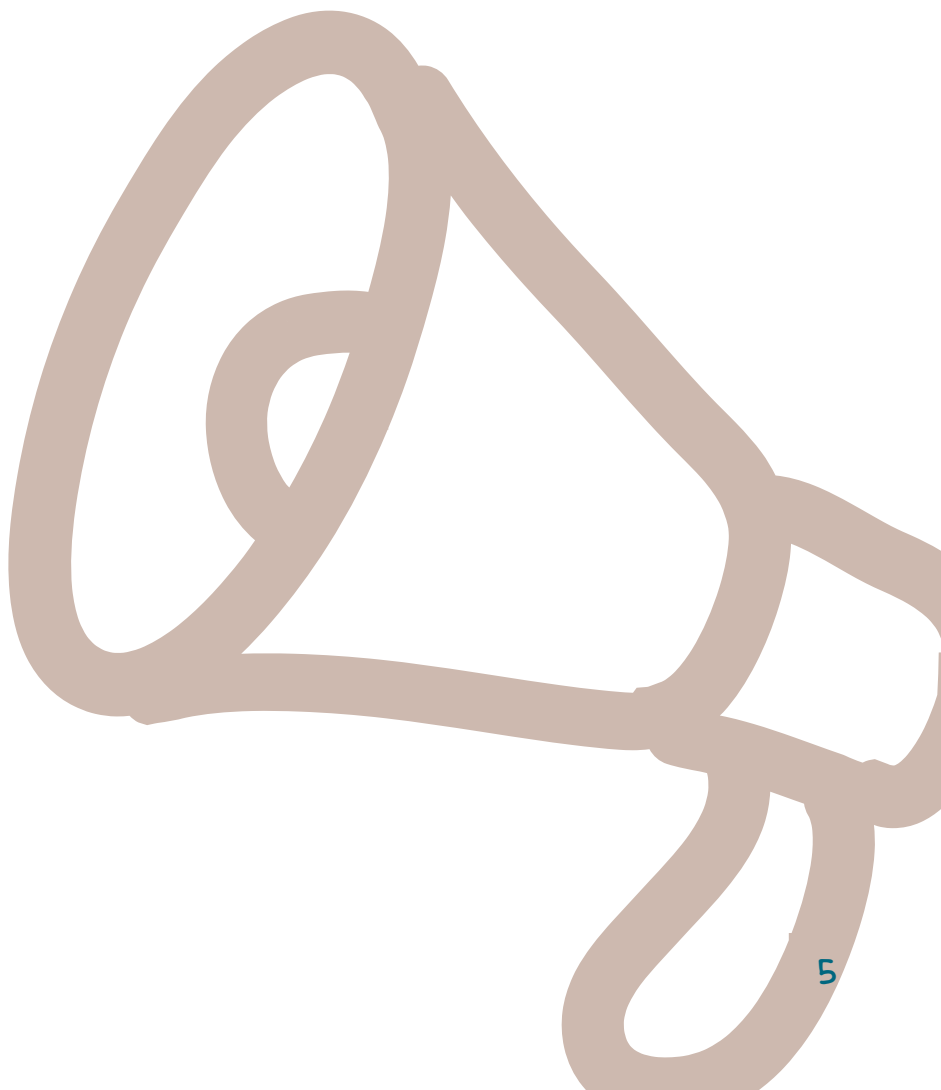
Elevrådet kan også inddrages i beslutninger om organisering af dagen, og hvad der skal til at for at skabe trykke rammer for alle elevers arbejde. Og endelig kan elevrådet være dem, der sætter Fællesskabsdagen i gang, for eksempel med en indledende tale og opfordring til eleverne om at bruge deres stemme og de muligheder for at lære de voksne noget, som denne dag rammesætter.

ELEVERNES STEMME HAR VÆRDI - PÅ SKOLEN OG I BØRNS VILKÅR

Det er vigtigt for elevernes motivation, at de oplever, at deres arbejde bliver brugt til noget, og at deres perspektiver har værdi.

Derfor er det en god idé, at I på forhånd orienterer forældrene om forløbet og informerer dem om, at de vil få adgang til produkterne. Hvis muligt, kan produkterne også anvendes på et forældremøde som oplæg til dialog om, hvordan skole og forældre kan samarbejde om det fælles ansvar, det er at støtte eleverne i deres fællesskaber. Overvej også, hvordan I selv kan bruge dagen til at blive klogere på elevernes perspektiver, og hvordan I kan bruge perspektiverne fra dagen i jeres undervisning og fremadrettet i en løbende dialog med eleverne om trykke fællesskaber.

Som en del af arbejdet formulerer eleverne deres bud på den gode voksenhjælp ift. at skabe trykke fællesskaber i og uden for klassen. Eleverne skriver deres bud på den gode voksenhjælp ind i det processkema, der er udviklet til dagen. Det giver mulighed for at arbejde videre med dem i klassen, og elevrådsrepræsentanterne har mulighed for at samle dem ind og tage dem med videre i elevrådets arbejde.

KREATIVE LÆREPROCESSER OG MEDBESTEMMELSE

Fællesskabsdagen består af kreative og projektorienterede læreprocesser, der har fokus på elevers medbestemmelse og medskabelse.

Arbejdsformen på dagen er kendetegnet ved at være en kollektiv læreproces, der udspiller sig i fællesskabet, og er derfor oplagt at bruge, når man arbejder med elevers trivsel i fællesskaber. Når elever arbejder skabende og fortolkende med én eller flere kunstneriske udtryksformer og får mulighed for at spejle og udtrykke sig gennem produktion af musik, sang, tegning, teater, dans, maleri, film, historiefortælling, rollespil m.m. i digital eller analog form, udgør dette en æstetisk læreproces.

Æstetiske læreprocesser giver eleverne mulighed for at bearbejde og reflektere over oplevelser, erfaringer og indtryk, som de af forskellige årsager har svært ved at sætte ord på. På den måde kan eleverne med æstetiske læreprocesser udtrykke det usigelige. Forskning peger på, at æstetiske læreprocesser kan styrke selvtillid, sociale kompetencer og elevernes livsglæde og lyst til at lære. Læreprocessen kan derfor rumme en række særlige erkendelsesmæssige potentialer. Den projektorienterede arbejdsform bringer eleverne i situationer, hvor de kan udvikle deres evner for selvstændig og kreativ tænkning. Samtidig arbejder de med et emne, de er optaget af og har en mening om, og er selv med til at skabe og bestemme, hvad de skal arbejde med indenfor den givne ramme. Forskellige elever har behov for forskellig struktur, og derfor er det væsentligt, at man som lærer selv er med til at vurdere og evt. justere i programmet på Fællesskabsdagen, så det passer til de elever, man har.

SAMMEN OM FÆLLESSKABET - ET FÆLLES ANSVAR MELLEM SKOLE OG HJEM

Børn og unge er eksperter på deres eget liv, men samtidig har de brug for støtte og vejledning til at udvikle sig og kunne navigere, kommunikere og deltage på en god og ansvarlig måde i de fællesskaber, de er en del af, både i skolen og i fritiden, online og i virkeligheden. Børn og unge har brug for hjælp, støtte og rådgivning, når der opstår konflikter eller situationer, de ikke selv kan håndtere, fra 0.-9. klasse.

Det kræver et tæt samarbejde mellem skole og hjem. Børns Vilkår anbefaler, at skolen sætter elevernes trivsel i fællesskaber på dagsordenen til et forældremøde, hvor I for eksempel taler om rollefordelingen mellem skole og hjem, hvem der snakker med eleverne om hvilke emner, og hvor I sammen reflekterer over det fælles ansvar.